

Llenguatge en entorn multilingües**2015/2016**

Codi: 101732

Crèdits: 3

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500893 Logopèdia	OB	3	1

Professor de contacte

Nom: Melina Aparici Aznar

Correu electrònic: Melina.Aparici@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

Per seguir correctament l'assignatura, és aconsellable haver cursat les assignatures de 'Lingüística' i 'Lingüística aplicada a les patologies del llenguatge', 'Adquisició i processament del llenguatge', així com 'Introducció a la metodologia científica i als processos psicològics bàsics'.

Es recomana especialment revistar els continguts següents de l'assignatura 'Adquisició i processament del llenguatge': perspectives teòriques sobre l'adquisició del llenguatge, característiques i fases del desenvolupament a nivell fonològic, lèxic, morfosintàctic i pragmàtic.

Objectius

Vivim en un entorn bilingüe i, cada vegada més, multilingüe: molts nens i joves provenen de famílies en les quals es parlen llengües diverses, a vegades diferents de les pròpies del nostre entorn; les llengües de l'entorn social i de l'escola poden no coincidir amb les seves. El repte que es planteja en aquest context és el de garantir l'aprenentatge de les llengües del país (juntament amb el d'alguna de les llengües de comunicació internacional) a la vegada que es preservi la supervivència de les llengües d'origen dels subjectes. Els futurs professionals de la logopèdia també hauran d'afrontar aquest repte i atendre a les necessitats dels subjectes que creixen amb dues o més llengües o que, havent crescut amb una llengua, aprenen una o diverses segones llengües en aquest context. D'altra banda, per encarar la pràctica logopèdica en aquests entorns multilingües a vegades no serviran els procediments de diagnòstic i intervenció habituals i caldrà desenvolupar procediments que assumeixin aquesta diversitat lingüística i fins i tot que se n'aprofitin. I per a això és necessari conèixer la influència dels entorns multilingües en les característiques normals i patològiques del llenguatge.

Aquesta assignatura tractarà sobre diversos aspectes psicolingüístics del bilingüisme i del multilingüisme, sobretot des de la perspectiva de l'adquisició, però també des de la dels processos cognitius i els usos del llenguatge en entorns multilingües. L'objectiu general és preparar els estudiants perquè en el futur puguin desenvolupar estratègies d'interacció comunicativa innovadores i aproximacions a l'avaluació i intervenció en els trastorns del desenvolupament del llenguatge que superin les propostes existents, basades majoritàriament en descripcions del procés d'adquisició del llenguatge en situacions monolingües.

A partir d'aquest objectiu general, l'assignatura es planteja específicament proporcionar els elements fonamentals, teòrics i pràctics, perquè l'estudiant sigui capaç de:

-comprendre les característiques lingüístiques i psicològiques de les situacions de monolingüisme, en especial les derivades de moviments migratoris

-conèixer els processos d'aprenentatge multilingüe i apreciar la incidència de diferents factors individuals i socials en el seu desenvolupament

-apreciar les característiques diferencials de les llengües i la possible influència en els processos d'adquisició del llenguatge i d'aprenentatge de segones llengües

-ser sensible a la influència dels entorns multilingües en les característiques normals i patològiques del llenguatge

-desenvolupar propostes d'eines de diagnòstic i intervenció que prenguin en consideració les particularitats de les diverses situacions de desenvolupament multilingüe en diferents moments evolutius i que serveixin per abordar de manera satisfactòria els processos de comunicació amb subjectes multilingües i els procediments d'avaluació i intervenció en la pràctica logopèdica amb subjectes multilingües

Per assolir aquests objectius, tractarem les característiques del desenvolupament multilingüe en el marc dels processos de desenvolupament del llenguatge i algunes de les característiques de l'aprenentatge de segones llengües, considerant els factors que influeixen en les diferents circumstàncies d'aprenentatge, així com estudis sobre la representació neuronal de les llengües. Es presentaran, a més, les diferents etapes per les quals passa el desenvolupament lingüístic en els aspectes fonològics, lèxics, morfosintàctics i discursius; aquestes seran analitzades i exemplificades des de perspectives multilingües. Els aspectes descriptius del desenvolupament s'emmarcaran en diferents postures teòriques sobre el desenvolupament del llenguatge i sobre els processos d'aprenentatge. Es discutiran també els possibles efectes cognitius del multilingüisme, tema actualment objecte d'una àmplia activitat investigadora.

Competències

- Analitzar i sintetitzar informació.
- Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
- Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.
- Demostrar que es comprenen els trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.
- Dominar la terminologia que permeti interactuar de manera eficaç amb altres professionals.
- Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.
- Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.
- Valorar les produccions científiques que sostenen el desenvolupament professional del logopeda.

Resultats d'aprenentatge

1. Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
2. Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.
3. Descriure les principals aportacions de les produccions científiques vinculades als processos cognitius de persones en entorns multilingües.
4. Explicar i relacionar entre elles les principals aportacions de treballs de recerca sobre l'adquisició del llenguatge i sobre l'aprenentatge de segones llengües.
5. Explicar la influència dels entorns multilingües en les característiques normals i patològiques del llenguatge.
6. Explicar les característiques lingüístiques de persones amb trastorns del llenguatge i sense trastorns del llenguatge descrites en publicacions científiques.
7. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
8. Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.
9. Utilitzar correctament la terminologia de la lingüística, la psicolingüística i la logopèdia, així com la d'altres professions amb les quals sovint el logopeda estableix equips multidisciplinaris (metges, fisioterapeutes, etc.).
10. Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.

Continguts

1. Introducció al desenvolupament i aprenentatge multilingüe:

- 1.1. Desenvolupament monolingüe, desenvolupament multilingüe i aprenentatge de segones llengües.

1.2. Definició de multilingüisme.

1.3. Característiques crítiques del desenvolupament multilingüe. Interacció entre sistemes lingüístics.

1.4. Factors que incideixen en el desenvolupament multilingüe.

2. Perspectives teòriques:

2.1. Aprenentatge per instrucció, per selecció o per construcció. Diferents postures sobre el desenvolupament del llenguatge.

2.2. El paper de l'entorn i les estratègies d'interacció.

2.3. El paper dels procediments metalingüístics.

2.4. Cervells multilingües.

3. Característiques del desenvolupament multilingüe:

3.1. Característiques generals del procés d'adquisició de llengües.

3.2. La percepció de la parla: una primerenca diferenciació entre les llengües.

3.3. Característiques del desenvolupament fonològic.

3.4. Característiques del lèxic inicial i del desenvolupament lèxic; hipòtesis sobre el lèxic multilingüe.

3.5. El desenvolupament morfosintàctic inicial; característiques del desenvolupament morfosintàctic.

3.6. Característiques del desenvolupament del discurs.

4. Les conseqüències cognitives del multilingüisme.

Conseqüències positives, negatives i aspectes indiferents: Investigacions recents sobre l'atenció, la cognició i les habilitats metalingüístiques.

5. Les llengües dels nous immigrants.

Metodologia

- ACTIVITAT DIRIGIDA:

Classes magistrals amb suport de TIC..

Seminaris en grup gran d'anàlisi i discussió d'articles especialitzats i casos. Els estudiants discutiran la metodologia i les implicacions teòriques d'aquests de manera argumentada.

- ACTIVITAT SUPERVISADA

Tutories de seguiment de la realització dels treballs plantejats.

Tutories de consulta sobre les activitats d'autoavaluació proposades en el campus virtual.

- ACTIVITAT AUTÒNOMA

Lectura comprensiva d'articles especialitzats i documents diversos (informes, casos, materials del campus virtual específics per a l'assignatura*, etc.).

Preparació i elaboració dels treballs plantejats.

Cerca de documentació i de dades.

Estudi: realització d'esquemes i resums.

*El material necessari per assimilar els continguts bàsics de l'assignatura es troba al campus virtual de l'assignatura.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals amb suport de TIC i debat en gran grup	14	0,56	3, 4, 5, 9
Seminaris en gran grup d'anàlisi i discussió d'articles i casos	7	0,28	1, 4, 10
Tipus: Supervisades			
Tutories de consulta sobre les activitats d'autoevaluació disponibles en el campus virtual.	2	0,08	4, 5
Tutories de seguiment de la realització dels treballs plantejats.	4	0,16	1
Tipus: Autònomes			
Estudi: realització d'esquemes i resums.	18	0,72	3, 4, 5
Lectura comprensiva d'articles especialitzats i documents diversos (informes, casos, materials del campus virtual, etc.)	14	0,56	1, 4, 6, 9
Preparació i elaboració dels treballs plantejats. Cerca de documentació i de dades.	13	0,52	1, 2, 3, 4, 6, 8, 10

Avaluació

Les competències d'aquesta assignatura seran avaluades mitjançant: proves escrites, un treball i la participació en les discussions d'articles especialitzats que tindran lloc durant les classes.

El sistema d'avaluació s'organitza en 2 mòduls, cada un dels quals tindrà assignat un pes específic en la qualificació final.

- Mòdul de lliurament de treballs: en aquest mòdul s'avaluarà un treball amb un pes global del 10% de la qualificació final.
- Mòdul de proves escrites, amb un pes global del 90% en la qualificació final.

En concret, es presentaran les evidències d'aprenentatge següents:

EV1: presentació de treball de curs i participació en les discussions -opcional (pes del 10%)

EV2: prova escrita (pes del 45%)

EV3: prova escrita (pes del 45%)

L'estudiant aprovarà l'assignatura a partir d'obtenir com a mínim una qualificació de 5 en la mitjana de les evidències. El primer dia de classe es concretaran uns mínims de compliment a partir dels quals l'estudiant podrà estar en condicions de superar l'assignatura.

Es considera com 'no avaluable' la no realització de les evidències 2 i 3.

Es preveu una prova de recuperació de les evidències d'aprenentatge en les quals no s'hagués demostrat un rendiment satisfactori. Per poder fer aquesta prova cal que la nota de curs sigui igual o superior a 4 i inferior a 5 punts (sobre 10). La EV1 no es reavaluarà.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Presentació de treball	10%	1	0,04	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10
Prova escrita d'valuació dels conceptes treballats en l'assignatura I	45%	1	0,04	1, 4, 5, 6, 9
Prova escrita d'valuació dels conceptes treballats en l'assignatura II	45%	1	0,04	1, 3, 4, 5, 9

Bibliografia

Abdelilah-Bauer, B. (2007). *El desafío del bilingüismo. Crecer y vivir hablando varios idiomas*. Madrid: Morata.

Akinci, m. Jisa, h. & Kern, S. (2004). influence of L1 Turkish on L2 French narratives. En S. Strömquist & L. Verhoeven (eds.) *Relating events in narrative: Typological and contextual perspectives*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

Aparici, M. (2006). L'adquisició del llenguatge. En O. Soler (coord.) (2006). *Psicologia del Llenguatge*. Barcelona: EdiUOC.

Aparici, M. (2012). L'adquisició del llenguatge. A Ll. Barrachina, Ll. (coord.), M. Aparici & E. Noguera, *Desenvolupament i Avaluació del llenguatge oral*. Barcelona: Editorial UOC.

Auer, P. & Wei, L. (Eds.) (2007). *Handbook of Multilingualism and Multilingual Communication*. Berlin: Mouton de Gruyter.

Baker, C. (1993). *Fundamentos de educación bilingüe y bilingüismo* (caps. 5 a 9). Barcelona: Càtedra.

Bathia, T. K. & Richtie, W.C. (1999). The Bilingual Child. En T.K. Bhatia & W.C. Richtie, *Handbook of Language Acquisition* (pp. 569-643). NY: Academic Press.

Bialystok, E. (2001). Language and cognitive effects in preschool children. En C. Muñoz, M.L. Celaya, M. Fernández Villanueva, T. Navés, O. Strunk & E. Tragant (eds.), *Trabajos en Lingüística Aplicada* (pp. 3-9). Barcelona: Univerbook.

Bialystok, E. (2009). Bilingualism: The good, the bad, and the indifferent. *Bilingualism: Language and Cognition*, 12 (1), 3-11.

Centeno, J.G. (2007). Bilingual Development and Communication: Implications for Clinical Language Studies. En J.G., Centeno, R.T. Anderson & L.K. Obler (eds.), *Communication disorders in Spanish speakers: theoretical, research and clinical aspects* (pp. 47-56). UK: Multilingual Matters.

Costa, A. & Sebastián-Gallés, N. (2014). How does the bilingual experience sculpt the brain? *Nature Neuroscience Reviews*, 15, 336-345.

Goldstein, B. (2004) (ed.). *Bilingual Language Development & Disorders in Spanish-English Speakers*. Baltimore: Brookes Publishing Company.

Gràcia, L. (2010). Llengua i immigració. *La influència de la primera llengua en l'adquisició del català com a segona llengua*. Barcelona: Vic: Eumo Editorial.

Mallart, J. (2006). Multilingüisme i educació. Barcelona: Publicacions i Edicions UB.

Mehler, J. i Dupoux, E. (1992). *Nacer sabiendo*. Madrid: Alianza Psicología minor.

Meisel, J.M. (2011). *First and second language acquisition: parallels and differences*, Cambridge: Cambridge University Press.

Montrul, S. (2013). *El bilingüismo en el mundo hispanohablante*. Malden, MA: Wiley-Blackwell.

Sebastián-Gallés, N. & Bosch, L. (2001) On becoming and being bilingual. En E. Dupoux; & S. Franck (comps.) *Language, Brain, and Cognitive Development: Essays in Honor of Jacques Mehler*. Cambridge, Mass: MIT Press.

Sánchez, M.P. & Rodríguez, R. (1997). *El bilingüismo. Bases para la intervención psicológica*. Madrid: Síntesis.

Sanz-Torrent, M., Badia, I. & Serra, M. (2008). Contributions from Bilingual Specific Language Impairment in Catalan and Spanish to the Understanding of Typical and Pathological Language Acquisition En C. Perez-Vidal, M. Juan-Garau, & A. Bel (eds.), *Portrait of the Young in the New Multilingual Spain* (pp. 135-158). Clevedon: Multilingual Matters.

Serra, M., Solé, M.R., Serrat, E., Bel, A. & Aparici, M. (2000). *La adquisición del lenguaje*. Barcelona: Ariel.

Serrat, E., Gràcia, L. & Perpiñà, L. (2008). First Language Influence on Second Language Acquisition: The Case of Immigrant L1 Soninke, Tagalog and Chinese Children Learning Catalan. En C. Perez-Vidal, M. Juan-Garau, & A. Bel (eds.), *A Portrait of the Young in the New Multilingual Spain* (pp. 200-220). Clevedon: Multilingual Matters.

Siguan Soler, M. (2001). *Bilingüismo y lenguas en contacto*. Madrid: Alianza editorial.

Strubell, M., Andreu, L.I. & Sintés, E. (coord.) (2011). *Resultats del model lingüístic escolar català. L'evidència empírica*. Barcelona: Linguamón-UOC.

<http://chilides.psy.cmu.edu/data/>

<http://www.worthpublishers.com/kolb>

<http://faculty.washington.edu/ezent/imdt.htm>

<http://www.multilingualchildren.org/>

http://www.sfn.org/index.cfm?pagename=brainBriefings_thebilingualbrain

<http://www.gencat.net/benestar/publica/pubdep/dep107.htm>

[http://www.gencat.cat/benestar/publica/pdf/Llengua%20i%20immigracio%20\(tripa\).pdf](http://www.gencat.cat/benestar/publica/pdf/Llengua%20i%20immigracio%20(tripa).pdf)

http://www10.gencat.cat/casa_llengues/AppJava/ca/diversitat/diversitat/llengues_immigracio.jsp

<http://www.123world.com/languages/>

http://www.ethnologue.com/ethno_docs/distribution.asp

<http://www.bibiloni.net/llengues/>

<http://www.atlasdeladiversidad.net/ca>